

10. „Blahoslavení šířitelé pokoje“: Člověk a nadhled.

Bob Dylan All Along the Watchtower

<https://www.youtube.com/watch?v=-UHHc7POovg>

(Jsou různé interpretace tohoto textu: Ježíš mezi dvěma lotry (šprýmař On, zloděj ti dva; nebo Šprýmař Ježíš, zloděj Dylan), Věž je babylónská věž... viz <http://vit-machalek.blogger.cz/Hudba/Bob-Dylan-All-Along-the-Watchtower>). Pro nás z toho plynou otázky:

Co je pokoj?

Co je protikladem pokoje?

Co potřebuji k dosažení pokoje?

Výklad blahoslavenství

„Blahoslavení, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími“ (Mt 5,9)

Kdo působí pokoj

V rabínské literatuře je spousta dokladů o těch, kdo působí pokoj mezi jinými (např. mezi dvěma muži, manželem a manželkou, dvěma městy, dvěma národy atd. Matouš mluví o pokoji velice zřídka, jen v tzv. misijní řeči:

(1) 10,12-13, kde účinek pozdravu ukazuje na kvalitu obyvatel domu. Ježíšovi poslové přicházejí ve jménu pokoje a nesou jej s sebou; mají-li jej však dát, jsou závislí na reakci posluchačů.

(2) 10,34-39; výrok *Nemyslete si, že jsem přišel na zem uvést pokoj; nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč* vypadá jako přímý protiklad sedmého blahoslavenství; uvádí však další verše, požadující absolutní prioritu lásky k Ježíšovi, což vyvolá problémy mezi lidmi, i nejbližšími. Učedník to musí snést. Být šířitelem pokoje neznamena hledat pokoj za každou cenu.

Tyto dvě Matoušovy pasáže ukazují některé základní podmínky pokoje, zejména tu, že pokoj musí být záležitostí obou stran. V Mt 5,23-26 a 18,15-35 se uvádějí příklady překonání rozporu.

Dále v Písmu se o pokoji hovoří takto:

V Př 10,10 se říká: *Kdo lživě mrká očima, působí lidem trápení, kdo však napomíná s otevřeností, působí pokoj*; ukazují se zde rozdílné účinky toho, jak kdo jedná.

V Iz 45,7 je činitelem pokoje sám Bůh. *Já vytvářím světlo a tvořím tmu, působím pokoj a tvořím zlo, Já Hospodin konám všechny tyto věci*. Pokoj, mír, není pouze nepřítomnost války, nepřátelství a harmonie mezi lidmi a ve vztazích s Bohem, ale také plnost štěstí ve smyslu hebrejského „šalom“.

V NZ je činitelem pokoje Kristus (Ko 1,20); v Ef 2,14-16 je dokonce nazýván „naším pokojem“ a my pokoj ve všech jeho prvcích máme díky němu.

Jednotlivé prvky jeho úsilí o pokoj jsou tyto: ruší nepřátelství, sjednocuje v sobě dva dřívější nepřátele (židy a pohany), přičemž stupeň této jednoty je tak velký, že tito dva v něm tvoří jednoho nového člověka; zároveň je směřuje s Bohem úsilím, které jde až na kříž. Tento pokoj, uskutečněný Kristem, je jedinečný a je tak podstatnou událostí, že mění základní podmínky lidského života. Nejedná se o usmíření mezi dvěma nepřáteli. Přísná rozdělení mezi židy a pohany na základě Zákona a podstatné rozdělení mezi Bohem a hříšníky jsou zcela překonána. Kristus uskutečnil a umožnil nejen přátelství mezi lidmi, ale také mezi lidmi a Bohem. Kristus pro tento pokoj obětoval sebe sama.

V Mk 9,50 Ježíš říká: *Sůl je dobrá, ztratí-li však svou slanost, čím ji osolíte? Mějte sůl v sobě a žijte mezi sebou v pokoji.* Uzavírá tak poučení o tom, "kdo je největší". Podstatný je duch služby, který má pronikat jak chování, tak vztahy učedníků, a musí směřovat k pokoji.

Ve 2K 13,11 Pavel končí takto: *Nakonec, bratři: žijte v radosti, napravujte své nedostatky, povzbuzujte se, buďte jednomyslní, pokojní, a Bůh lásky a pokoje bude s vámi.* Příkaz *žijte v pokoji* (viz řečtina) je souhrnem všeho, co Pavel řekl o vztazích v obci dříve. Zmínka *Boha lásky a pokoje* připomíná jeho dvě základní vlastnosti (srov. např. úvodní pozdrav 2K 1,2 atd.). Není pokoj bez lásky a úsilí o pokoj ji předpokládá. Pavel to výslovně neříká, ale ze závěru lze vyvodit, že ti, kdo v lásce usilují o pokoj, jsou podobni Bohu (srov. Mt 5,9, budou nazváni syny Božími).

Podstatným rysem všech citací je to, že se všechny nacházejí na konci, což zdůrazňuje velikou důležitost úsilí o pokoj. Křesťanský život se musí vyznačovat pokojem, který je plodem lásky, a dalšími postoji, ve kterých se láska uskutečňuje (srov. Ga 5,22n).

„Ti, kdo působí pokoj“ v Mt 5,9

Pokoj je velice cenným darem Božím, a je potřeba, aby lidé jednali tak, aby pokoj zachovávali a získávali. Aby tedy v tomto smyslu činili správné věci. Kdo dává pokoj, je Bůh. Lidé činí pokoj pouze v politicko-vojenském kontextu.

V NZ je to jinak. Ježíš Kristus je velkým tvůrcem pokoje – jednak mezi židy a pohany, a v sobě samém i mezi lidmi a Bohem; přičemž jeho úsilí o pokoj jde až k vydání vlastního života. Otevírá tak novou možnost prožívání pokoje – s Bohem jako jeho děti, s lidmi jako jejich bratři. Tomuto Kristovu daru je třeba se otevřít za pomoci neustálého a přiměřeného úsilí o pokoj jak uvnitř křesťanské komunity, tak s ostatními lidmi. Toto úsilí musí vycházet z lásky a je tím, co spojuje s Bohem lásky a pokoje.

Budou nazváni syny Božími

Označení „synové Boží“ se v evangeliích objevuje pouze v Mt a Lk, a to pouze 2x v každém evangeliu. V Mt je to pouze v 5,9 a 5,45. Výraz „Boží synové“ („Boží děti“) označuje základní, nejvyšší a nejdůležitější vztah mezi lidmi a Bohem, je vrcholem a cílem Božího plánu spásy uskutečněného vyslaným Synem. Osobní společenství Bůh-synové je nabízeno skrze jeho Syna Ježíše Krista. Ve všech textech je však zdůrazněn eschatologický rozměr. I když některá místa označují toto synovství za uskutečněné (Ga 4,6; 1J 3,1n), všechna se shodují v tom, že na plné uskutečnění musíme čekat. Eschatologické uskutečnění spočívá v tom, že teprve tehdy budeme naplno zakoušet, co tento vztah vlastně znamená. Výraz „Boží synové“ tedy vždy odkazuje na eschatologické naplnění.

Praktické důsledky

Proč je zaslíbení „budou nazváni syny Božími“ určeno právě „těm, kdo působí pokoj“. Podle Mt 5,44n.48 je pro syny Boží charakteristické to, že žijí podle Otcova příkladu. Právě ti, kdo působí pokoj, následují jednání Boží, protože v 5,44 se mluví o lásce k nepřítelům. Pokoj znamená udělat všechno proto, abychom překonali nepřátelství.

Sedmé blahoslavenství je posledním, které mluví o „jednání“, protože osmé je o „trpění“ (být pronásledován). V tomto smyslu je blahoslavenstvím závěrečným a tak ukazuje důležitost úsilí o pokoj, o harmonické a laskavé vztahy s druhými a bratrské soužití. Vytýčuje jakýsi cíl, který je třeba uskutečnit – pokoj. Toto poslední blahoslavenství předpokládá a zároveň shrnuje šest předchozích, protože úsilí o pokoj v sobě zahrnuje všechny předchozí postoje.

Podtitul „Člověk a nadhled“ chce říci, že člověk snad musí mít nade vším – i nad svým náboženstvím – určitý nadhled, chce-li být tvůrcem pokoje.